

SOUČASNÉ EDUKAČNÍ MATERIÁLY PRO VÝUKU PRVOPOČÁTEČNÍHO ČTENÍ V 1. ROČNÍKU ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Tomsová Adéla

Sekce – PŘÍRODNÍ, HUMANITNÍ a SPOLEČENSKÉ VĚDY

Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, 5. ročník

Magisterský studijní program – UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ ZŠ

Abstrakt: Diplomová práce se zaměřuje na analýzu edukačních materiálů pro výuku prvopočátečního čtení na 1. stupni ZŠ. Cílem práce je zjistit, které učební materiály jsou v současnosti nejvíce využívány a jak je učitelé hodnotí. Teoretická část popisuje výuku prvopočátečního čtení v kontextu kurikula, představuje metody čtení a věnuje se edukačním médiím. Blíže se zaměřuje na učebnice a edukační materiály pro prvopočáteční čtení. Výzkumná část zahrnuje dotazníkové šetření mezi učiteli, obsahovou analýzu nejpoužívanějších edukačních materiálů a rozhovory s učiteli, které zkoumají jejich zkušenosti s konkrétními učebními materiály.

Klíčová slova: prvopočáteční čtení, metody výuky čtení, edukační média, učebnice, edukační materiály, dotazník, obsahová analýza, strukturovaný rozhovor, hodnocení učitelů

1 Úvod

Dovednost čtení je základem lidské vzdělanosti. Proto je i dnes výuka čtení považována za nejdůležitější. Efektivita výuky čtení je však ovlivněna výběrem edukačních materiálů. Ty jsou vybírány na základě metody, dle které se učitel rozhodne vyučovat. V dnešní době, díky svobodnému knižnímu trhu, těchto materiálů neustále přibývá a vznikají tak četné paralelní edukační materiály pro dané metody. Tím se však tento učebnicový trh stává nepřehledným, což ztěžuje výběr vhodného materiálu pro školy a učitele, zvláště pak pro ty začínající. Proto si autorka po zmapování současné nabídky učebnic na trhu klade za cíl zjistit, které materiály pro prvopočáteční čtení jsou v současnosti nejčastěji využívány a tím nejvíce pedagogy ověřené. Ty poté podrobně zanalyzuje. Dále si také dává za cíl zjistit, jak učitelé z praxe hodnotí práci s materiály pro výuku prvopočátečního čtení, které naposledy využívali.

2 Současné nejběžněji využívané metody výuky čtení

Ve své diplomové práci se autorka zabývá třemi typy metod výuky čtení. Každá postupuje podle svého metodického postupu. Nejrozšířenější metodou je v současné době analyticko-syntetická metoda, při které je prováděna syntéza a analýza slova současně. V rámci výzkumné části diplomové práce byly analyzovány nejvíce využívané edukační materiály postupující dle této metody od nakladatelství Nová škola s.r.o. a nakladatelství Alter.

Na principech syntetické metody, která spojuje jednotlivé prvky slova do celků, pracuje metoda genetická. Tu pro současnou dobu přetvořila J. Wagnerová, která připravila

podporující edukační materiály korespondující s touto metodou. Tyto materiály vydává nakladatelství SPN a.s.

Další stále častěji volenou metodou je metoda Sfumato®. Ta pracuje také na principu syntézy, avšak svým specifickým multisenzorickým přístupem je také řazena do metod alternativních. Pro metodu Sfumato® vycházejí jediné možné edukační materiály vydávané nakladatelstvím ABC Music s.r.o. Ty jsou v této práci také zahrnuty.

I když se v rámci práce autorka zabývá edukační materiály těchto tří běžně využívaných metod. Pro analýzu nejvíce využívaných materiálů na současném trhu byly respondenty voleny pouze materiály korespondující s analyticko-syntetickou metodou a metodou Sfumato®.

3 Edukační materiály pro výuku prvopočátečního čtení

Diplomová práce se především soustředí na edukační materiály pro výuku prvopočátečního čtení. Ty zásadně formují proces výuky čtení. Základem je tzv. základní učební řada, která se skládá z živé abecedy a z navazujícího slabikáře či slabikářů. Především na ně se autorka zaměřuje. Vedle této učební řady pak často může učitel pracovat s doplňkovými materiály jako jsou pracovní sešity, čítanky či jiné didaktické pomůcky.

4 Výzkumná část práce

Výzkum je rozdělen na tři části, na základě použité výzkumné metody. K výzkumu byla využita metoda dotazníku, obsahové analýzy edukačních materiálů a metoda strukturovaného rozhovoru. Výzkum probíhal od března 2023 do března 2024.

4.1 Dotazník

Nejprve byl vytvořen dotazník obsahující seznam devadesáti edukačních materiálů od čtrnácti nakladatelství, které jsou v současnosti dostupné na trhu učebnic. Cílem dotazníku bylo zjistit, jaké edukační materiály pro výuku prvopočátečního čtení se v současné době nejvíce využívají. Dotazník byl zasílán učitelům 1. stupně základní školy, kteří již vyučovali alespoň jednou prvopočáteční čtení v 1. ročníku ZŠ. Návratnost dotazníku činila 15,30 %, dotazník vyplnilo 101 respondentů.

Seznam nakladatelství zahrnutých v dotazníkovém šetření: ABC Music s.r.o., Alter, Blug, Didaktis, Dialog, Fortuna, Fraus, Klett, Nová škola – duha s.r.o., Nová škola s.r.o., Prodos, Studio 1+1, SPN a.s., Taktik

4.2 Analýza edukačních materiálů

Na výsledky dotazníku navazoval výběr výzkumného souboru pro analýzu edukačních materiálů. Seznam čítá třináct edukačních materiálů od nakladatelství, která respondenti nejvíce využívali naposledy při výuce prvopočátečního čtení v 1. ročníku. Při výběru materiálů od daných nakladatelství se autorka zaměřila na základní učební řadu, tj. na živou abecedu a slabikář. Byly vybrány edukační materiály od nakladatelství Nová škola s.r.o., Alter a ABC Music s.r.o.

Seznam analyzovaných materiálů:

NOVÁ ŠKOLA s.r.o.

- Živá abeceda – Čteme a píšeme s Agátou
- Živá abeceda – duhová řada
- Živá abeceda – původní edice
- Slabikář 1. díl – Čteme a píšeme s Agátou
- Slabikář 2. díl – Čteme a píšeme s Agátou
- Slabikář 3. díl – Čteme a píšeme s Agátou
- Slabikář – duhová řada
- Slabikář pro 1. ročník – původní edice

ALTER

- Živá abeceda
- Slabikář

ABC MUSIC s.r.o.

- Živá abeceda, aneb, Písmenka v říši divů
- Neobyčejný slabikář 1
- Neobyčejný slabikář 2

Materiály byly analyzovány na základě stanovených kritérií zaměřujících se na:

- metodologické řazení obsahu materiálu,
- typ písma a vývoj jeho velikosti,
- grafickou stránku materiálu se zaměřením na funkci ilustrací a symbolického značení,
- typy úkolů a cvičení,
- typy, náročnost, délku a počet textů,
- typy cvičení a úkolů, které rozvíjí a podporují dovednost čtení s porozuměním.

4.3 Strukturovaný rozhovor

Dále byl proveden strukturovaný rozhovor s dvaceti pedagožkami, které vyučovaly prvopočáteční čtení v 1. ročníku ZŠ. Otázky rozhovoru se týkají několika oblastí – metody, kterou učitel využívá pro výuku prvopočátečního čtení, volby materiálů, hodnocení materiálů, se kterými učitel pracuje a orientace učitelů v současné nabídce edukačních materiálů.

Ve strukturovaném rozhovoru byli pedagogové dotazováni těmito otázkami:

1. Jakým způsobem se vybírají materiály pro prvopočáteční čtení ve vaší škole?
2. Jaká kritéria jsou pro vás podstatná při volbě základní učební řady pro prvopočáteční čtení?
3. Jakou metodu k výuce čtení jste využíval/a naposledy?

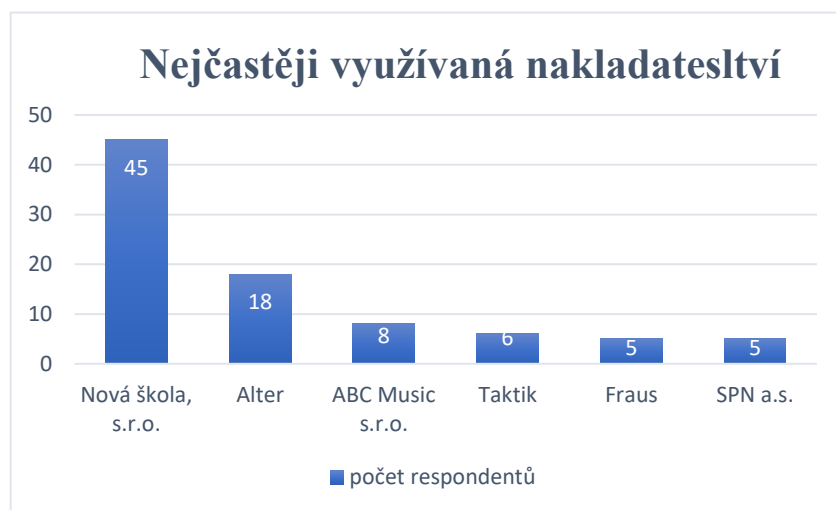
4. Vyzkoušel/a jste i jiné metody výuky čtení?
5. Jakou metodu jste vyzkoušel/a? Kterou z nich preferujete?
6. Máte zájem vyzkoušet si i jinou metodu čtení?
7. S jakým typem písma propojujete současnou metodu výuky čtení?
8. Jakou základní řadu učebnic, od jakého nakladatelství jste použil/a naposledy?
9. S jakými dalšími edukačními materiály pro prvopočáteční čtení od jiných nakladatelství pracujete?
10. Která z těchto učebních řad se vám nejvíce osvědčila?
11. Proč preferujete právě tuto učební řadu? Co vám naopak u ní chybí či nevyhovuje?
12. Použil/a jste vedle základní učební řady ještě i doplňující materiály ze stejného nakladatelství?
13. Máte možnost nahlédnutí do nějaké jiné učební řady ve vaší škole?
14. Jakým způsobem se seznamujete s novými edukačními materiály pro prvopočáteční čtení?

5 Výsledky výzkumu

Tato kapitola nás seznamuje s výsledky výzkumného šetření. Data byla získána za použití metody dotazníku, analýzy edukačních materiálů a strukturovaného rozhovoru.

5.1 Dotazník

Prostřednictvím grafu č. 1 představíme výsledky dotazníku zobrazující nejčastěji využívaná nakladatelství. Graf č. 1 ukazuje počet respondentů, kteří volili nakladatelství, jehož edukační materiály využívali naposledy při výuce prvopočátečního čtení v 1. ročníku ZŠ. V grafu č. 1 jsou zaznamenána pouze nakladatelství, která byla zvolena pěti a více respondenty.

Graf 1 Nejčastěji využívaná nakladatelství

V grafu č. 1 můžeme vidět, že nakladatelství Nová škola s.r.o. zvolila skoro polovina respondentů. Autorka se domnívá, že to může být dáno tím, že se dané nakladatelství soustředí na výuku metodou analyticko-syntetickou, jakožto na nejběžněji využívanou metodou prvopočátečního čtení. Odstup dalších dvou nejčastěji využívaných nakladatelství je značný. Nakladatelství Alter dosahuje přibližně více než třetiny respondentů nakladatelství Nová škola s.r.o. Rozdíl mezi druhým a třetím nejvíce využívaným nakladatelství není tak veliký, činí pouze osm respondentů.

5.2 Analýza edukačních materiálů

Tato kapitola představuje jednotlivá nakladatelství, která byla vybrána pro analýzu. Dále je nakladatelství zasazeno do kontextu výzkumného šetření diplomové práce. Podrobná analýza materiálů je velmi objemná, proto autorka představuje ukázkou jednoho materiálu – **Živá abeceda, edice Čteme a píšeme s Agátou** od nakladatelství Nová škola s.r.o. Shrnující výsledky analýzy týkající se především vývoje písma a symbolického značení v materiálech jsou sepsány v závěru.

Nakladatelství Nová škola s.r.o.

Edukační materiály od nakladatelství Nová škola s.r.o. jsou na základě výsledků dotazníku v současnosti těmi nejvíce využívanými pro výuku prvopočátečního čtení analyticko-syntetickou metodou. V rámci tohoto nakladatelství byly nejvíce voleny řady Čteme a píšeme s Agátou a pak Duhová řada. Materiály jsou přehledné a mají jasnou a opakující se strukturu cvičení. Ilustrace zde plní velkou roli v osvojování nových písmen (popisování obrázku, obrázkové věty). Tyto učebnice rozvíjí ve svých cvičeních u dětí samostatnost a také čtení s porozuměním.

Tyto edukační materiály jsou oblíbené u učitelů pro možnost práce s online verzí materiálů na interaktivních tabulích. Žákům, dle komentářů pedagogů, také velmi dopomáhá k rozvoji samostatnosti symbolické značení materiálu, tj. zadání cvičení pomocí piktogramů. Materiály jsou hodnoceny ve většině případů pozitivně, ale nedosáhly nejlepšího váženého průměru z hodnocení respondenty.

Živá abeceda – Čteme a píšeme s Agátou

Základní údaje:

- Autor: Alena Bára Doležalová, Miloš Novotný
- Počet stran: 56
- Schvalovací doložka učebnic: Doložka MŠMT

Vyhodnocení kritérií:

I. Kategorie – Metodologické řazení obsahu materiálu.

- řazení písmen: A, M, L, E, S, O, P, U, I
- čtení pomocí obrázků, obrázkové věty, spojování písmen do slabik, čtení celých slov (pouze dvojslabičná s otevřenou slabikou)

II. Kategorie: Písmo.

- velké tiskací písmo bezpatkové
- velikost písma se nemění (cca 14 mm)
- zadání cvičení pro učitele/rodiče malým písmem na konci stránky

III. Kategorie: Ilustrace a grafická stránka materiálu.

- Obrázek/ilustrace – prostředkem učení
- pomocí obrázku vyvození písmena či slabiky
- začátek materiálu pouze obrázky (přípravné období) – čtení pomocí obrázků, rozvoj komunikačních dovedností
- zadání formou piktogramů – pro rozvoj samostatnosti žáků
- práce s obrázkem – rozvoj čtenářské gramotnosti
- čtení obrázkových vět – obrázek nahrazuje slovo
- obrázkové myšlenkové mapy
- funkce ilustrační – ilustrace ke cvičení
- obrázek jako omalovánka

IV. Kategorie: Typy úkolů a cvičení.

- označování obrázků, které patří do tématu či k písmenu v myšlenkových mapách
- čtení a psaní písmen (hůlkové písmo)
- hledání slov v tzv. housenkách
- dělení slov čarou
- vybírání správného názvu k obrázku
- dokončení věty z výběru
- výběr správné možnosti
- vytleskávání slabik u slova (dělení slova na slabiky)

V. Kategorie: Texty

- čtení podle obrázků
- od písmene M obrázkové věty se slovem MÁ
- u každého písmena čtení nejdříve slabik a pak celých slov (pouze dvojslabičná s otevřenou slabikou)
- říkanky ke každému nově vyvozovanému písmenu (9)

VI. Kategorie: Podpora čtení s porozuměním.

- systematický rozvoj čtení a psaní s porozuměním od počátku 1. ročníku
- práce s obrázky, později s textem
- cvičení: myšlenkové mapy, výběr z možností, dokončení věty z nabídky, vybírání správného názvu k obrázku

Nakladatelství Alter

Tato Živá abeceda a Slabikář od nakladatelství Alter jsou vytvořené pro metodu prvopočátečního čtení analyticko-syntetickou. Využívá se zde tzv. metoda zapisovací, která propojuje nácvik čtení se zapojením zapisování (napodobování) tiskacích písmen a tím čtení rozvíjí rychleji. Žáci se seznamují se všemi čtyřmi druhy písma. Slabikář obsahuje slabiky a slova vedoucí k uvědomělému čtení. Časem se slabiky a slova spojují do dětských básní, říkanek a pak i do krátkých příběhů.

V dotazníku volilo nakladatelství Alter osmnáct respondentů a v rámci rozhovorů vyučovalo dle jeho edukačních materiálů šest respondentů. Živá abeceda i Slabikář získaly od respondentů průměrná hodnocení. Jsou jednak oceňovány za přehlednost a srozumitelnost. Na druhou stranu respondentům chybí nějaké inovativní prvky, jako například možnost online verze učebnice.

Nakladatelství ABC Music s.r.o.

Tyto edukační materiály jsou využívány pro specifickou metodu prvopočátečního čtení metodu Sfumato®. Žáci se seznamují s písmeny skrze vlastní tělo a prožitky, jako např. dramatizace či tanec. V těchto materiálech je kladen velký důraz na rozvoj komunikačních schopností, fantazie a samostatnosti. Je zde propojenost s reálným světem a také mezipředmětové propojení.

Dle této metody vyučuje osm respondentů dotazníku a také čtyři respondenti v rámci rozhovorů. Práci s materiály hodnotí většinou velmi pozitivně. Při hodnocení byly materiálům přiděleny respondenty nejlepší známky, i když v komentářích popisují určité nedostatky. Je to například velké množství materiálů a v nich cvičení, která se nedají všechna stihnout. S tím se také pojí problém vysoké ceny materiálů.

5.3 Strukturovaný rozhovor

Pro objemnost dat získaných z výsledků rozhovorů autorka představí z každé oblasti výsledky jedné až dvou otázek. V závěru jsou pak shrnuty výsledky rozhovoru zaměřené na hodnocení pedagogů materiálu, které používali naposledy a také na to které prvky v těchto materiálech hodnotí pozitivně a které negativně.

Výběr edukačních materiálů

Jaká kritéria jsou pro vás podstatná při volbě základní učební řady pro prvopočáteční čtení?

Většina dotazovaných se shoduje, že nejprve vybírá materiál na základě metody čtení. V sedmi případech výběr záleží na tom, aby se s materiálem pracovalo dobře žákům. Aby byl vhodně metodicky zpracován a přizpůsoben jejich věku a potřebám. Šest dotazovaných by volilo materiál na základě možnosti jeho propojení s interaktivní tabulí a možnosti jeho online verze. V pěti případech vybírají materiál na základě své zkušenosti či zkušenosti

kolegů, jak se jim s materiálem pracuje. Dalšími častými kritérii výběru jsou grafická přehlednost materiálu a přiměřenost počtu obrázků, cvičení a délky textů.

Metoda výuky prvopočátečního čtení

Jakou metodu k výuce čtení jste využíval/a naposledy?

Šestnáct z dotazovaných vyučuje metodou analyticko-syntetickou. Z nich tři pak zapojují do výuky prvky metody Sfumato®. Zbylé čtyři dotazované vyučují metodou Sfumato®.

Hodnocení edukačních materiálů, které pedagog používá

Jakou základní řadu učebnic, od jakého nakladatelství jste použil/a naposledy?

Devět z dvaceti dotazovaných vyučovalo podle učebních řad od nakladatelství Nová škola s.r.o. Ta nabízí dvě řady – Čteme a píšeme s Agátou a původní edice. Podle řady Čteme a píšeme s Agátou vyučuje šest učitelek a podle původní edice učebnic tři učitelky. Šest dotazovaných vyučovalo podle učební řady od nakladatelství Alter. Čtyři dotazované pak od nakladatelství ABC Music s.r.o. a jedna od nakladatelství Didaktis.

Která z těchto učebních řad se vám nejvíce osvědčila?

Pro devatenáct dotazovaných platí, že se jim nejvíce osvědčila učební řada od nakladatelství, které používaly naposledy. Pouze v jednom případě se dotazované více osvědčila učební řada od nakladatelství Fortuna, než učební řada od nakladatelství Nová škola s.r.o.

Orientace pedagogů elementaristů v současné nabídce edukačních materiálů

Jakým způsobem se seznamujete s novými edukačními materiály pro prvopočáteční čtení?

V patnácti případech vyvíjí učitelky vlastní iniciativu při hledání nových edukačních materiálů. Ve dvanácti případech získávají nové materiály skrze nabídky nakladatelství, které posílají své učební materiály do škol. Devět dotazovaných se seznamuje s novými materiály na výstavách, které pořádají distributoři edukačních materiálů v kraji. Dalšími způsoby jsou zakoupení materiálů do školy ředitelem či pracovníkem školy, který se o edukační materiály stará. Každý z těchto dvou způsobů zvolila jedna dotazovaná.

6 Závěr

Ve výzkumné části diplomové práce s názvem **Současné edukační materiály pro výuku prvopočátečního čtení v 1. ročníku základní školy** byly vytyčeny tři hlavní cíle. Prvním z nich byl zjistit: **Jaké edukační materiály pro výuku prvopočátečního čtení v 1. ročníku ZŠ se v současné době nejvíce využívají?** Výzkumnou otázkou patřící k prvnímu cíli bylo: **Jaké edukační materiály jsou respondenty nejvíce využívány?** Data byla sbírána pomocí dotazníku, který byl rozeslán učitelům 1. stupně. Průzkumu se zúčastnilo 101 respondentů. Výsledky ukázaly, že nejčastěji využívanými materiály jsou ty z nakladatelství Nová škola s.r.o., které zvolilo téměř 45 % respondentů. Lze se domnívat, že jejich obliba souvisí s inovativním přístupem, zejména s tvorbou interaktivní verze jejich učebnic. To bylo mimo jiné častým předmětem kladného hodnocení respondentů. Zajímavé je, že žádné jiné nakladatelství nezískalo více než 18 % hlasů respondentů.

Druhý cíl měl za úkol **Analyzovat vybrané současně nejvíce používané edukační materiály pro výuku prvopočátečního čtení v 1. ročníku ZŠ.** Na základě výsledků dotazníku, bylo zanalyzováno třináct edukačních materiálů. Do nich byly zařazeny základní učební řady ze tří nejvíce využívaných nakladatelství – Nová škola s.r.o., Alter, ABC Music s.r.o. K tomuto cíli byly vytyčeny dvě výzkumné otázky.

První výzkumná otázka zjišťovala: **Jaký je vývoj velikosti písma v jednotlivých edukačních materiálech pro výuku prvopočátečního čtení v 1. ročníku ZŠ?** V učebních řadách lze pozorovat výrazný rozdíl ve velikosti písmen mezi živou abecedou a navazujícím slabikářem. Ve slabikáři se písmena oproti živé abecedě zmenší přibližně na polovinu. Pokud učební řada obsahuje více navazujících slabikářů, rozdíl mezi nimi už není tak výrazný – velikost písmen se obvykle zmenší o 1 až 2 mm. Tento postupný přechod podporuje rozvoj čtenářských schopností a usnadňuje žákům adaptaci na menší písmo.

Byla hledána a nalezena odpověď na druhou výzkumnou otázku ve znění: **Jaké symbolické značení je voleno pro orientaci dítěte v edukačním materiálu?** Symbolické značení bylo nalezeno pouze v edukačních materiálech nakladatelství Nová škola s.r.o., které využívá piktogramy k zadávání úkolů. Ty jsou srozumitelné i bez popisu, takže jakmile se s nimi žáci na začátku seznámí, dokáží pochopit zadání jednotlivých cvičení. Stávají se tak samostatnějšími. U zbývajících dvou nakladatelství se žádná symbolická značení ani jiné způsoby vizuálního či slovního zadávání úkolů nevyskytly. Lze tedy předpokládat, že autoři těchto materiálů počítají s tím, že žáky provádí materiálem učitel na základě metodiky dané učebnice.

Třetí cíl byl formulován takto: **Jak učitelé s praxí v 1. ročníku ZŠ hodnotí jimi používané edukační materiály pro prvopočáteční čtení?** Práci s materiály ve své praxi hodnotilo dvacet učitelů 1. stupně, s nimiž autorka vedla strukturovaný rozhovor. Učitelé posuzovali jak kladné, tak záporné stránky těchto materiálů. Možnost vyjádřit svou zkušenost s využíváním daných materiálů měli také respondenti dotazníku v komentáři k materiálu. Tuto možnost však nevyužili všichni. Autorka dostupné komentáře zpracovala a vyhodnotila. Ke třetímu cíli byly stanoveny tři výzkumné otázky.

První výzkumnou otázkou je: **Kolik respondentů hodnotí kladně práci s edukačními materiály, které naposledy využívali?** Dle výsledků rozhovorů hodnotilo naposledy využívané materiály kladně devatenáct respondentů z dvaceti. Práce s nimi jim vyhovovala, a přestože zaznamenali určité nedostatky, znovu by je využili k výuce prvopočátečního čtení. Autorka se domnívá, že toto kladné hodnocení souvisí s možností vlastního výběru materiálů. Z odpovědí totiž vyplývá, že tři čtvrtiny respondentů si materiály vybírali sami a zbýající učitelé se na výběru domluvili ve skupině pedagogů.

Druhá výzkumná otázka se zabývá skutečností: **Co respondenti nejvíce oceňují na edukačních materiálech pro prvopočáteční čtení, které využívali?** Respondenti nejvíce oceňují interaktivní verze materiálů od nakladatelství Nová škola s.r.o., což potvrzují i výsledky z dotazníku. Dále si cení zapojení mezipředmětových vztahů a důrazu na čtení s porozuměním. Velkou výhodou je také symbolické značení piktogramy, které umožňuje žákům samostatnou práci. Autorka vnímá tyto prvky jako klíčové pro kvalitní učebnice čtení a považuje je za hlavní důvod oblíbenosti těchto materiálů.

Učebnice od nakladatelství Alter respondenti chválí pro pestrost cvičení, přehlednost materiálu a zapojení smyslů. Materiály od nakladatelství Didaktis i ABC Music s.r.o. získaly pozitivní hodnocení díky autorským textům a kvalitně zpracované metodice pro učitele. ABC Music s.r.o. je navíc oceňováno za propracované grafické zpracování.

Třetí výzkumná otázka sleduje: **Co naopak respondentům na práci s edukačním materiálem nevyhovuje či co v něm postrádají?** Většina respondentů negativně hodnotí příliš velké množství cvičení, což bylo zmíněno u všech hodnocených nakladatelství. Na tuto skutečnost autorka pohlíží také z druhé strany a domnívá se, že cílem autorů učebnic není zahrnout žáky a učitele množstvím cvičení, ale spíše nabídnout širší výběr úloh, ze kterých si mohou vybrat ty nejvhodnější. Mezi další negativa uvedené respondenty patřil nedostatek tvořivých cvičení, chybějící variace úloh pro nadané žáky a absence interaktivních verzí učebnic.

Hodnocení materiálů od nakladatelství ABC Music s.r.o., jak v dotazníku, tak v rozhovorech vykazovalo jistý paradox. Učitelé, kteří je používají, jim sice udělili nejvyšší známku, zároveň však zmínili řadu nedostatků. Kritizovali například jejich přílišnou obsažnost, příliš pomalý postup a časté opakování cvičení, které nevyhovuje všem žákům. Autorka se domnívá, že tento rozpor pramení z toho, že učitelé oceňují metodu Sfumato® jako koncept, ale vnímají určité nedostatky v konkrétním zpracování materiálů. Ve skutečnosti tak nehodnotí samotné materiály, ale spíše přístup, na kterém jsou založeny.

Zjištěné poznatky mohou pomoci pedagogům stojícím před volbou výběru vhodného edukačního materiálu pro výuku čtení. Mohou být také motivací tvůrcům učebnic při jejich inovaci.

Díky této práci autorka získala hlubší vhled do současné nabídky edukačních materiálů pro výuku čtení. Zjistila, jak jsou učebnice koncipovány a které prvky učitelé hodnotí pozitivně či negativně. Zkušenosti nabyté při psaní práce jsou pro ni jako pro začínajícího pedagoga cenným přínosem do budoucí praxe. Je to nejen schopnost orientovat se na trhu učebnic, ale také schopnost kritického myšlení při výběru vhodného edukačního materiálu.

Literatura

FASNEROVÁ, Martina, 2018. *Prvopočáteční čtení a psaní. Pedagogika* (Grada). Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0289-1.

JOHNOVÁ, Jana. *Učíme děti v 1. ročníku. 1. díl, Didaktika čtení. Lanovka: učební texty pro preprimární a primární vzdělávání*. Liberec: TUL, 2021. ISBN 978-80-7494-567-0. Dostupné také z: <https://etul.publi.cz/book/1415-ucime-deti-v-1-rocniku-1-dil-didaktika-cteni>.

KŘIVÁNEK, Zdeněk a Radka WILDOVÁ, 1998. *Didaktika prvopočátečního čtení a psaní*. 1. vyd. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-86039-55-2.

PRŮCHA, Jan, 1998. *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média: příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky*. Edice pedagogické literatury. Brno: Paido. ISBN 80-85931-49-4.

SFUMATO, 2025. *Metodika Sfumato*. *Sfumato.cz*. [citováno 2025-01-16]. Dostupné z: <https://www.sfumato.cz/metodika-sfumato.html>